

»Mulighederne er der. Teknologien i

Tech-3. Vi har kun set en flig af den teknologi, der skal løfte Velfærdsdanmark i de kommende årtier. Store datastrømme, apps og selvmåling kommer til at fylde langt mere i fremtidens velfærd. Berlingske har i tredje og sidste afsnit af serien om den teknologiske velfærd sat den langsigtede kikkert for øjet.

At Mathias Nielsen
matn@berlingske.dk

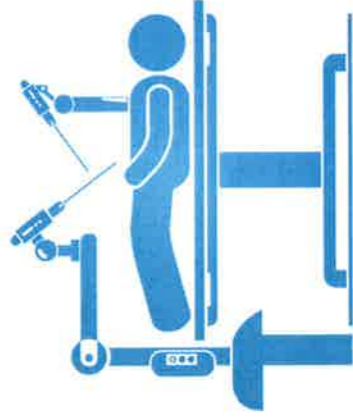
Der er højt til loftet i den odenseanske hal. Her er operationsstuer, sygehusrum og patientstuer bygget op for brugere af fremtidens velfærdsteknologi og de firmaer, der skal levere isenkrammet. Kulissen hedder Syddansk Sundhedsinnovation og er en sandkasse for at teste de teknologier, der i fremtiden kommer til at definere den velfærd, vi tilbyder samfundets ældre, syge og svage. En japansk løfterobot har været på besøg. Og her afprøver firmaer, hvordan data strømmes fra for eksempel den praktiserende læge til sygehuset og videre ud i det kommunale genoptræningscenter. Vi er kommet langt med teknologien i Danmark. Men at få den det sidste stykke ud over rampen og ind på hospitalsgange og plejehjemstuer er stadig en udfordring.

Chefkonsulent hos Syddansk Sundhedsinnovation, Lise Wraae Silberling, viser rundt i innovationscentret.

»Faktisk kan det være svært at komme i tanke om teknologier, der ikke allerede er opfundet. Vores vildeste fantasier er jo derude. Men der er stadig et stykke vej til, at de bliver brugt bredere i kommunerne og på sygehusene,« siger hun.

Den teknologiske velfærd

Det bliver hele tiden smartere, hurtigere og nemmere at hjælpe danskere med behov for hjælp. Velfærdsteknologien buldrer frem. I tre kapitler sætter Berlingske fokus på den udvikling, der kommer til at definere fremtidens velfærdssamfund.

Tidligere artikler i serien

15. februar

Fleere ældre og handicappede bliver bispist af robotter

16. februar

»At være herre i eget hus giver værdighed«

Det er gået stærkt de seneste år. Flere og flere firmaer tilbyder nyere og smartere løsninger, flere og flere sygehuse og kommuner tager teknologi til sig. Exoskeletter, der får lamme trafikulykkelige til at gå i Nordjylland. Online-behandling af milde depressioner i Syddanmark. Apps, der hjælper med tandhygiejnen i Aarhus. Og intelligente bleer, gulve, senge og støvsugere fra øst til vest. Teknologien er kommet for at blive, buldrer derudad og dikteres af den velfærdsverden, vi lever i:

»Virkeligheden er, at vi står på en brændende platform: Der bliver flere og flere ældre og færre til at tage sig af dem,« siger Lise Wraae Silberling og leder videre rundt i hospitalsgangene. Lige fremme en operationssstue. Til højre et patienttoilet komplet med ergonomisk håndvask og toiletstæde på hjul.

Robotterne kommer

Demografernes fremskrivninger viser flere ældre, flere der lever med kroniske sygdomme, flere som samfundet må holde hånden under.

»Så noget er vi nødt til at gøre anderledes,« siger Lise Wraae Silberling.

Og anderledes rimer på teknologi i den hangarformede hal i Odense. Programchef for Colab Danmark, Kenneth Mikkelsen, har ved internationale konferencer og hen-

vendelser fra firmaer til testcentret en føling med, hvad fremtiden bringer. Colab Danmark er et initiativ i Region Syddanmark, der sammen med brugere og virksomheder udvikler og tester velfærdsteknologi på tværs af sygehuse, kommuner og praktiserende læger. Der er i alt seks laboratorier i regionen, hvoraf det ene holder til i hallen i Odense.

»Robotter i velfærden kommer til at blive rigtig stort. Det er en del af det, der rykker i øjeblikket,« siger Kenneth Mikkelsen.

»Lige nu ser vi en form for det, man kalder »gamificering« – at gøre for eksempel genoptræning til en form for leg ved hjælp af robotter og virtuelle løsninger,« siger han. I flere kommuner rundt om i landet tester man allerede en håndfuld eksempler. Silbot i Aarhus, der træner hjerne og hukommelse. Den efterhånden småberømte robotsæl »Paro«, der interagerer med demente, findes i flere kommuner. Blinkende fliser, der bruges i genoptræning. Og en lang række mekaniske arme og andre apparaturer, der løfter, vender og mader i hele landet.

Men der, hvor vi virkelig kommer til at tage et spring, er ifølge Kenneth Mikkelsen på app-området, der tager teknologien helt ned i lommen på borgerne. Rigtigt mange af os har allerede apparaterne: Tablets, smartphones, intelligente fjernsyn.

»Og med de rigtige programmer kan de måle blodtryk, lungekapacitet, iltniveau,

Velfærds- teknologi hitter på plejehjem

Populært. Knap hver ottende plejehjemsbeboer i Københavns Kommune, som har brugt velfærdsteknologi, føler, at de tekniske hjælpemidler gør hverdagen bedre. I 2016 øger kommunen sine investeringer på området med syv mio. kr.

Af Rasmus Walther Jensen
raje@berlingske.dk

Lofliffen letter ubesværet, når plejehjemsbeboeren skal fra sengen til badeværelset, hvor elektroniske toiletstole med vaske-tørre-funktion gør det muligt at forrette nødvendigheden i fred.

Velfærdsteknologien er blevet hverdag, og i Københavns Kommune kan de ældre se frem til endnu mere hjælpsomt maskinel, hvilket de tilsyneladende ikke har noget imod.

To ud af tre plejehjemsbeboere i hovedstadskommunen er i kontakt med velfærdsteknologi, og hele 78 procent af dem oplever, at teknologien gør »en positiv forskel« for dem i hverdagen. Det viser en brugerundersøgelse for 2015, som Epinion har foretaget.

»Det viser jo med al tydelighed, at velfærdsteknologien er en kæmpe gevinst,« siger Københavns Kommunes sundheds- og omsorgsborgmester, Ninna Thomsen (SF), og tilføjer: »Det er dels en gevinst for borgerne, som bliver mere selvhjulpne, men også for plejepersonalet, fordi et redskab som lofliffen kan aflaste dem, så de ikke bliver slidt ned. Og endelig er der jo besparelser at hente, når den ældre kan gå på toiletret uden at skulle have hjælp fra en medarbejder.«

Mere teknologi på vej

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i Københavns Kommune brugte i 2015 77 mio. kroner på velfærdsteknologi. I 2016 forventer forvaltningen samlet set at bruge i omegnen af 84 mio. kroner på at udvide og udvikle sortimentet af tekniske hjælpemidler.

»Målet er at udvikle teknologi, der også kan bruges af de allersvageste borgere, så teknologien og dens gevinster ikke kun er de stærke forundt. I øjeblikket tester vi et elektronisk gelænder, der skal gøre det muligt for gangbesværede at komme op af trappen selv,« siger Ninna Thomsen.

Den velfærdsteknologiske satsning begrænser sig imidlertid ikke til København. Fra 2014 til 2016 udruller Kommunernes Landsforening »Det fælleskommunale program for udbredelse af velfærdsteknologi«, og en statusmåling fra juni sidste år viste, at kommunerne landet over havde købt flittigt ind af spiserobotter, lofliffte, vasketoiletter og deslige.

Ældre Sagen glæder sig over plejehjemsbeboernes begejstring. Det er »godt nyt«, lyder det fra Ældre Sagens underdirektør, Michael Teit Nielsen.

Han understreger dog, at lykken for de ældre ikke er gjort med teknologiens blotte tilstedeværelse.

»Det er helt afgørende, at kommunerne og plejepersonalet vejleder brugerne og gør dem trygge ved de ting, der skal hjælpe dem. Det hele er tabt, hvis en plejehjemsbeboer pludselig hænger oppe i loftet i en lift uden den fjerneste anelse om, hvad der foregår. Det skal være en god oplevelse for alle, og det kræver, at man tænker nøje over, hvordan man bedst muligt får inddraget de mennesker, det hele handler om,« siger Michael Teit Nielsen.

skal nu gøres til hverdag«

på bundlinjen fra første dag, når vi de kommende årtier skal flette borgernes behov sammen med robotter og mobil-apps.

»Jeg tror, at det er forkert kun at fokusere på, om det her har et økonomisk rationale eller ej. For eksempel spiserobotterne – der er mange plejehjem, der ikke har sparet noget. Men det har gjort borgere mere selvhjulpne, selvstændige og givet dem livskvalitet. Og hvordan kan man måle det? Er det så en succes eller ej? Det synes jeg. Og det er den bane, jeg tror, vi i fremtiden skal tænke i,« siger han.

Vi skal lære at ændre fokus. Fra fascinationen over ny teknologi – »wow, se hvad vi nu kan!« – til at inddarbejde den i kultur og organisation, hvor teknologien skal fungere.

»Egentlig er en ny robotarm kun en brokdel af, hvad det virkelig handler om. Den store udfordring ligger i, at en robot eller telemedicin bliver en del af organisationen og kulturen på et plejehjem eller sygehus. Det er sket mange gange, at man har fået ny teknologi, men har arbejdet videre helt uafhængigt af den, måske fordi løsningen ikke passede til det reelle behov. Men kigger vi arbejdsgangene efter, så tror jeg, der er meget at hente,« siger Kenneth Mikkelsen.

»Men med den enorme vækst i sundhedsteknologier i øjeblikket er der virkelig brug for en vurdering af de organisatoriske, de medicinske og de brugermæssige kvaliteter,« siger han.

Colab Odense, der hører under Region Syddanmark, udvikler og afprøver velfærdsteknologi, så det bliver nemmere at være patient og behandler. I deres udstillingslokaler, hvor der også er installeret et »dukkehus«, kan man stifte bekendtskab med de forskellige hjælpemidler, som teknologien åbner for. Fra venstre på det øverste billede er det chefkonsulent Lise Wraae Silberling, programchef Kenneth Mikkelsen og innovationskonsulent Rebekka Daugaard Buhl, der demonstrerer udvalget i et intensivrum fyldt med udstyr. Foto: Mathias Løvgreen Bojesen

aling. Vi kommer til at måle langt mere på os selv og sende det ind i sundhedssystemet uden at behøve et besøg hos lægen. I USA ser vi, hvordan borgerne selv investerer i deres egen, personlige velfærdsteknologi, og det tror jeg, vi også kommer til at se vinde frem i Danmark,« siger han.

Teknologi som en del af vores kultur

Midt i hallen står noget, der ligner et dukkehus i størrelse en til en. Kulissen efterligner de situationer, borgere og patienter befinder sig i på rundtur i det danske sundhedsstyrelsescenter og en læges kontor i det andet. Et hospitalsrum nederst til højre, mens en dagligstue er indrettet øverst til venstre. Der er endda fyrfadslys på stuebordet. Her tester virksomheder, hvordan ny teknologi virker i de forskellige borger- og patientforløb. Kan en løfterobot flytte en patient ud af en dansk standard seng? Hvordan kommer de rigtige sundhedsdata, der er målt hjemme i dagligstuen, til den praktiserende læge? Vi er langt med velfærdsteknologi i Danmark. Men mange data bliver indsamlet forskelligt, og her vil Colab Danmark være en del af løsningen.

Vi må indstille os på, at teknologien kun kommer til at fylde mere i velfærd. Og ifølge Kenneth Mikkelsen må vi indstille os på, at det ikke nødvendigvis giver et udslag